

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N JA 58 G §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PIRKANMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN JA PUNKALAITUMINEN KUNNAN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut omikron-koronavirusmuunnoksen (B.1.1.529) huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle (VOC, variant of concern).

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on viimeksi 23.12.2021 antamallaan päätöksellä tehnyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueelle tartuntatautilain 58 §:n ja 58 g §:n mukaisen rajoituspäätöksen koskien yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen sulkemista (LSSAVI/20017/2021). Päätöksellä on kielletty Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, sekä määrännyt 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi. Päätös on voimassa ajalla 25.12.2021 – 7.1.2022.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 9.12.2021 ja 29.12.2021 antamallaan päätöksillä tehnyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueelle tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset päätökset. Viimeisin 29.12.2021 annettu päätös (LSSAVI/20199/2021) on voimassa ajalla 1.1. – 30.12.2022.

KUULEMINEN

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 5, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wolffintie 35, Vaasa

puh. 0295 018 450
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Jyväskylän toimipaikka
Hannikaisenkatu 47

Tampereen toimipaikka
Yliopistonkatu 38

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Yleisötilaisuuksien ja yleisten kokouksen kieltäminen

Aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Määräys

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla seuraavat Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan:

1 kohdassa tarkoitetut joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat

2 kohdassa tarkoitetut yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;

3 kohdassa tarkoitetut tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;

6 kohdassa tarkoitetut kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2003 syntyneiden ja sitä nuorempien henkilöiden ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut tilat, 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettu toiminta ja ne tahot, joita tämä päätös velvoittaa on määritelty tämän päätöksen perusteluissa.

Tämä päätös ei koske ammattuurheilemistä eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Määräys on voimassa ajalla 8.1.2022-21.1.2022.

Perustelut

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää

alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (447/2021) muun muassa väliaikaisesti lisätty 58 c – 58 h § ja 59 a – 59 e §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 31.12.2021 asti. Lisäksi tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (876/2021) lisätty 58 i – 58 k §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 31.12.2021 asti. Lailla tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta lisätään lakiin väliaikaisesti muun muassa 58 a – 58 m ja 59 a – 59 c §. Edellä mainitut pykälät ovat voimassa 1.1.2022 – 30.6.2022.

Tartuntatautilain 58 c §:n 1 momentin mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkailta ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään niistä toimijoista, joita edellä 58 c §:ssä säädetyt velvollisuudet koskevat.

Pykälän 4–5 momenttien mukaan 1 momentissa säädetyt velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä ne saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa

asiaksmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukainen päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Kyseisen pykälän 3 momentissa säädetään, että yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun edellä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun,
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana sekä
- 3) tilat, joita käytetään jäljempänä 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan niiden asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja

Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitetut ravitsemistoiminnan harjoittajat;

2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;

3) kunnat ja kuntayhtymät;

4) uskonnolliset yhdyskunnat;

5) julkisoikeudelliset laitokset.

Pykälän 5–6 momenttien mukaa 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammatturheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä se saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämiseksi erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan.

Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Tartuntatautilain 58 g §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

- 1) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella; ja
- 2) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2—6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriinkin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;

5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;

6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Pykälän 6 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattiuurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Edelleen pykälän 8 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista toiminnasta ja tiloista.

Tartuntatautilain 58 h §:n 1 momentin mukaan, jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset.

Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle tai aluehallintovirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Kyseisen pykälän 4 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

Tartuntatautilain 58 i §:n 1 momentin mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Tartuntatautilain 58 i §:n 2 momentin mukaan jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta yleisötilaisuuteen tai kyseiseen tilaan sen koko aukioloaikana pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Tartuntatautilain 58 i §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetyistä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätty sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitettua todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 59 a §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä sekä 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Tartuntatautilain 59 b §:ssä säädetään valvonnan toteuttamiseksi tehtävistä tarkastuksista ja 59 c §:ssä toimivallasta antaa määräyksiä ja asettaa pakkokeinoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman

tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti, ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän veloitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia. Lähes vastaavasti todetaan esityksessä tartuntatautilain 58 g §:n osalta. Kyseistä pykälää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että säännös on viimesijainen keino viranomaistoimin nopeasti, riittävän ennakoivasti ja mahdollisimman lyhytaikaisesti reagoida alueelliseen vaikeaan tautitilanteeseen, jos millään muilla keinoin covid-19-epidemian leviämistä alueella ei voida estää.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, hovi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Esityksen mukaan tilojen sulkeminen olisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti rajoitettu vain lakiehdotuksen 58 g §:n 4 momentissa lueteltuihin tiloihin. Lisäksi pykälän soveltamisen edellytyksen olisi, että lakiehdotuksen 58 d §:n mukaisia toimenpiteitä lähikontaktien välttämiseksi tai muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp), että lakiehdotuksen lähtökohta on, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan eri toiminnoissa ensisijaisesti 58 c ja 58 d §:n nojalla. Vasta, jos nämä ja muut toteutetut toimet eivät riitä, voidaan turvautua 58 g §:n sääntelyyn. Tällöinkin toimenpiteiden tulee olla epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämättömiä ja pykälän 2 momentissa säädettävien edellytysten tulee täytyä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 g §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan soveltaminen ei olisi riippuvainen siitä, kuinka laajalle asiakas- ja osallistujamäärälle kyseisiä tiloja käytettäisiin, vaan sulkeminen koskisi kaikkia 58 g §:n 4 momentissa säädettyjä tiloja. Pykälän 4 momentissa tarkoitettuihin tiloihin liittyvä toiminta on sellaista, jossa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle ottaen huomioon ihmisten fyysinen läheisyys ja yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai riski taudin leviämiselle tilojen pintojen välityksellä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa 58 d ja 58 g §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 7/2021 vp), että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin sanamuoto jättää epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoituksena ollut, että tilojen sulkeminen kohdistuu ainoastaan liikunta- tai urheilutoimintaan tai huvi- tai virkistystoimintaan säännöksessä mainituissa tiloissa vai onko esityksen tarkoituksena mahdollistaa tilojen sulkeminen kokonaan.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että erityisen tartuntariskin toiminnot voidaan edellytysten täytyessä kyseessä olevissa tiloissa kieltää kokonaan sulkemalla tilat. Valiokunta toteaa, että kyseisissä tiloissa voidaan järjestää poikkeuksellisesti muuta toimintaa, johon ei sisälly erityistä tartuntariskiä, esimerkiksi covid-19-rokotuksia, vaikka tilat olisikin suljettu niiden tavanomaiselta toiminnalta. Sulkemispäätös ei saa myöskään estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi maneeseissa harjoitettava ratsastustoiminta ja muu vastaava toiminta eivät yksilöurheiluna kuulu soveltamisen piiriin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että näissäkin tiloissa on noudatettava 58 c §:n mukaisia velvoitteita ja niihin voidaan kohdistaa 58 d §:n mukaisia päätöksiä.

Valiokunta kantaa erityistä huolta lasten ja nuorten harrastustoiminnan jatkumisesta. Valiokunta korostaa, että 58 g §:n soveltamisessa tulee huomioida erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuudet harrastaa liikuntaa.

Mietinnössä todetaan myös, että valiokunta katsoo, että 58 g §:n soveltaminen on sinänsä mahdollista kiireellisissä tilanteissa, joissa ei ensin ole tehty 58 d §:n mukaista päätöstä. Valiokunta korostaa, että lähtökohtaisesti tulee ensi sijassa käyttää lievempiä rajoituksia ja siirtyä porrastetusti tiukempiin, jos se on epidemiatilanteen vuoksi välttämätöntä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 g §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että säännöstä tarkennettaisiin siten, että pykälän 1 ja 4 momenteista poistettaisiin viittaus 58 d §:n 3 momentissa olevaan määritelmään yleisölle avoimista tai rajatun asiakas- ja osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuista tiloista. Säännös mahdollistaisi elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan tilojen sulkemisen väliaikaisesti kokonaan asiakkailta ja muilta toimintaan osallistuvilta. Tilanteessa, jossa ehdotettua säännöstä voitaisiin soveltaa, pelkkä ihmisten välisten fyysisten lähikontaktien välttäminen esimerkiksi asiakas- tai osallistujamäärää rajaamalla ei ole riittävä toimi epidemian leviämisen estämiseksi.

Hallituksen esityksen (226/2021) 58 g §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että 2 momentin viranomaisen päätöksenteon edellytyksiä muutetaan siten, että säännöksen soveltamiskriteereistä poistetaan ilmaantuvuusluku. Lisäksi tartuntaryppäiden osalta edellytetään niiden olevan merkittäviä ja voivan aiheuttaa merkittävän riskin taudin laajaan leviämiseen alueella. Muutos on perusteltua, sillä

ilmaantuvuusluvun käytettävyys rokotuskattavuuden noustessa ei kuvasta enää epidemian kannalta oleellista edellytystä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan 58 d §:n 2 momenttia.

Esityksen mukaan merkittävillä tautiryppäillä tarkoitettaisiin sellaisia tilanteita, joissa tartuntaketjuja ei pystyittäisi luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttaisivat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Laajalla leviämisellä tarkoitetaan uusien tapausten merkittävää lisääntymistä ja leviämisten ryppäiden ulkopuolella, mikä vaikeuttaa tapausten jäljitettävyyttä. Harkinta siitä, milloin kyseessä olisi merkittävä tautiryppäs, jää päätöksentekijälle, jonka tulee päätöksenteossaan nojautua asiantuntija-arvioon. Tautiryppäiden merkittävyyteen vaikuttavat edellä todetut pykälässä säädetyt edellytykset jäljitettävyydestä sekä merkittävästä laajan leviämisen riskistä. Säännöksessä tarkoitettu tautiryppäiden merkittävyys liittyy keskeisesti esimerkiksi uhkaan siitä, että tautiryppäät tai niiden nopea laajeneminen lisäävät riskiä tartuntataudin hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittävälle kasvamiselle tai hengen ja terveyden vaarantumiselle. Myös terveydenhuollon kantokyvyn ja voimavarojen riittävyyden vaarantuminen on olennaista tautiryppäiden merkittävyyden ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioinnissa.

Valtakunnallinen ohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyneen sairastuneen hengitystie-eritteitä.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) on 13.12., 11.11. ja 1.12.2021 antanut ohjauskirjeet uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman soveltamisesta.

Valtioneuvosto periaatepäätös sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelmassa COVID-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi 2021–22 tarkoitetun hätäjarrumekanismin käyttöönotosta (STM/2021/278) on annettu 22.12.2021.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirjeessä Hätäjarrumekanismin käyttöönotosta 22.12.2021 todetaan, että epidemia on olennaisesti heikentynyt useiden viikkojen ajan. Erityisesti rokottamattomilla nuorilla ja aikuisilla koronavirustapausten ilmaantuvuus on ennennäkemättömän korkea. Epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vakavaa heikkenemistä varten on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtakunnallisesti hätäjarrumekanismi. Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Mekanismi olisi otettava käyttöön, mikäli epidemiatilanne uhkasi merkittävästi väestön terveyttä ja hyvinvointia, palvelujärjestelmän toiminta- ja kantokyky olisi vakavasti uhattuna, ja sekä sairaala- että tehohoito uhkaavat ylikuormittua, tai rokotusohjelman vaikuttavuus olisi ennakoarviota merkittävästi huonompi ja epidemiatilanne alkaisi sen seurauksena merkittävästi uudelleen vaikeutua.

Ohjauskirjeen mukaan rokotuskattavuuden saavutettua kohdeväestössä ennalta asetetun 80 % tavoitetasoa kävi ilmeiseksi, että samaan aikaan lisääntyneet kontaktit ja rajoituksista luopuminen loivat kierteen, jossa tartunnat levisivät erittäin laajasti ja nopeasti rokottamattomien keskuudessa. Rokotusten kohderyhmien laajentamisella, testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveyspalveluissa. Välillisten

vaikutustensa kautta tartuntojen leviäminen voi jatkossa vaikuttaa merkittävästikin myös ihmisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiin ja siten vaikeuttaa tavoitteeksi asetettua yhteiskunnan auki pitämistä. Ilmaantuneen uuden omikron - virusmuunnoksen merkitystä tälle kehitykselle ei vielä tarkemmin tunneta, mutta tieto asiasta lisääntyy erittäin nopeasti kansainvälisten kokemusten ja tilannekuvan seurannan avulla. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Ohjauksen mukaan lisätoimien käyttöönoton keskeiset tavoitteet ovat:

1. Suojata väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektioilta
2. Turvata sote-palvelujärjestelmän toimintakyky ja erityisesti teho- ja erikoissairaalahoitoon vuodeosastojen kapasiteetti
3. Mahdollistaa rokotusohjelman toteuttamisella (1., 2. ja 3. annokset) laajempi väestösuoja sekä infektioita että vakavia tautimuotoja vastaan

Ohjauksen mukaan lisätoimenpiteiden kattavalla käytöllä pyritään siis hillitsemään epidemiaa ja turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokykyä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Mekanismin sisältyvien toimenpiteiden käyttöönotolla tavoitellaan kontaktien tehokasta vähenemistä määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla. Rajoitustoimien ajallisessa ja alueellisessa kohdentamisessa pääsääntönä tulee olla ainakin sairaanhoitopiiritasoinen arviointi ja päätöksenteko sekä epidemiatilanteen kannalta varmistetusti tehokas rajoitustoimien ajallinen kesto. Joidenkin toimenpiteiden toteuttaminen erityisvastuualuetasoisesti voi olla tarpeen, mikäli toimien perusteena osaltaan on erikoissairaanhoidon kapasiteetin turvaaminen. Toimenpiteiden kohdentamisen perusteena ja tukena käytetään leviämisalueen määritelmää.

Ministeriö ohjaa, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin päätöksin ja niiden täyden soveltamisalan mukaisesti yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen käyttöä, kohdistuen myös matalan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin,
- rajoitetaan edellytysten täytyessä korkean ja kohtalaisen riskin yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin ja
- rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan erityisesti korkean ja kohtalaisen riskin tilojen osalta.

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

STM:n mukaan rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta. Välttämättömyys tarkoittaa sitä, että asetettua tarkoitusta ja tavoitetta ei voida saavuttaa ilman kyseisen rajoitustoimenpiteen käyttöä osana toimenpidekokonaisuutta. Suhteellisuusperiaate tarkoittaa sitä, että toimien ja toimenpidekokonaisuuksien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, ja siten rajoituksilla perusoikeuksien turvaamiseksi saavutettavien kokonaishyötyjen tulee olla suurempia kuin niiden negatiiviset vaikutukset muiden oikeuksien toteutumiseen. Tavoitetaso, joka tämän tarkoituksen toteutumiseksi asetetaan, on osin perusoikeuksien turvaamisveloitteen ja muun lainsäädännön asettamaa oikeudellista harkintaa, osin arvoperusteista valintaa, joita molempia ohjaa vaikutusarvioinnin kautta saatava tieto.

Ohjauskirjeen mukaan, kun epidemiatilanne on merkittävästi uudelleen vaikeutunut tavalla, joka olennaisesti lisää riskiä hallitsemattomalle väestöleviämislle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittäväälle kasvamiselle ja henkien ja terveyden vaarantumiselle, on otettava käyttöön toimintatapa, jolla aiemmin käytössä olleen kaltainen alueellisesti ja valtakunnallisesti laajempi rajoitusmahdollisuus voidaan toteuttaa. Tällöin suojattavien oikeushyvien painopiste muuttuu ja palautuu laaja-alaiseen pandemiantorjuntaan. Olennaista tässäkin suhteessa on tieto tartunnan aiheuttamista riskeistä suojattavalle kohderyhmälle samoin kuin tieto suojoitoimenpiteiden vaikutuksista. Tämä vaikuttaa niin siihen, millä painolla perusoikeuksien turvaaminen edellyttää näiden ryhmien suojaamista, kuin siihen, millä keinovalikoimalla heitä suojataan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös sanottujen väestöryhmien kokonaishyvinvointiin ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. On huomattava, että suojattavaan väestöön kuuluu haavoittuvia väestöryhmiä ja henkilöitä, joiden hyvinvoinnin suojaamiseen on korostettu oikeudellinen velvollisuus (lapsen oikeuksien sopimus, vammaisyleissopimus).

Ohjauksessa todetaan, että oikeudella henkeen ja terveyteen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin on perusoikeusjärjestelmässämme erittäin vahva asema. Oikein ajoitetuilla ja tehokkailla toimilla voidaan myös lyhentää ja rajoittaa pitkäaikaisemmaksi muodostuvien rajoitusten tarvetta. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Sosiaali- ja terveysministeriö täydentää ohjauskirjeellään Tarkennus hätäjarrumekanismiin käyttöönottoon liittyviin ministeriön suosituksiin 3.1.2022 antamia suosituksia yleisötilaisuuksien osalta. Ohjauskirjeen mukaan siltä osin, kun ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa

kehotetaan ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä.

Valtakunnallinen epidemiatilanne

Koronaepidemian valtakunnallinen tilannekuva päivitetään viikoittain Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuille. THL:n laaja seurantaraportti julkaistaan Hybridistrategian seurantaraportit -verkkosivuilla joka toinen viikko torstaisin. Seuraavan kerran Hybridistrategian seurantaraportti julkaistaan poikkeuksellisesti vasta 13.1.2022.

STM–THL-tiedotteen 5.1.2022 mukaan Suomessa todettiin 7 vuorokauden aikana (26.12.2021–1.1.2022) arviolta yli 38 700 uutta koronavirustapausta, sitä edellisen viikon aikana noin 19 600 tapausta. 4.1.2022 mennessä on todettu yhteensä 363 varmistettua omikron-löydöstä. Sairaalahoitoon kokonaiskuormitus on kasvanut, ja tehohoidon tarve on pysynyt samalla korkealla tasolla.

Viimeisten 14 vuorokauden aikana (19.12.2021–1.1.2022) uusia tartuntoja ilmaantui 1048 sataatuhatta asukasta kohden. Sitä edeltävillä kahdella viikolla tartuntoja ilmaantui 426 sataatuhatta asukasta kohden. 4.1.2022 arvioitu tehollinen tartuttavuusluku on kääntynyt selvään nousuun ollen 1,15-1,3 (90 prosentin todennäköisyysväli).

Viikon 52 lopussa erikoissairaanhoidossa oli yhteensä 205 potilasta, joista 153 vuodeosastoilla ja 52 teho-osastoilla. Tautiin liittyviä kuolemia oli 4.1.2022 mennessä ilmoitettu Tartuntatautirekisteriin yhteensä 1 599. 14 vuorokauden aikana (21.12.2021 – 4.1.2022) ilmoitettiin yhteensä 104 menehtynyttä, joista 76 prosenttia oli yli 70-vuotiaita.

Mahdollisimman korkea rokotuskattavuus ja rokotussuojan ylläpito ovat ratkaisevan tärkeitä: ne rajoittavat epidemiaa suojaamalla yksilöä ja hillitsemällä oireetonta väestöleviämistä. 5.1.2022 mennessä Suomessa 5 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 81 prosenttia on saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 77,2 prosenttia on saanut vähintään kaksi rokoteannosta ja 23,1 prosenttia on saanut kolme rokoteannosta.

Viikon takaiseen (29.12.2021) verrattuna ensimmäisen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut 0,2 prosenttiyksiköllä, toisen annoksen kattavuus 0,2 prosenttiyksiköllä ja kolmannen annoksen kattavuus 4,0 prosenttiyksiköllä.

Koronavirustestejä tehdään edelleen paljon ja positiivisten koronatestien osuus on yli kaksinkertaistunut. Ajalla 26.12.2021–1.1.2022 tehtiin yli 147 200 testiä ja kaikista testatuista näytteistä positiivisia oli noin 26 prosenttia, kun sitä edeltävän 7 vuorokauden aikana osuus oli 11,8 prosenttia.

Leviämisalueiden tunnusmerkit täyttyvät nyt koko Suomessa.

Muuntuneet virukset

THL:n verkkosivulla todetaan, että viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat koko ajan. Näin tekee myös koronavirus, SARS-CoV-2. Kun virukset lisääntyvät, niiden perimään ilmaantuu muutoksia eli mutaatioita. Mutaatiot ovat osa virusten luonnollista evoluutioprosessia ja kohdistuvat usein niihin viruspartikkelin rakenteisiin, jotka ovat kosketuksissa isäntäsoluympäristöön. Muuntuneet virukset, eli virusvariantit, saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin tavatuista viruskannoista.

Omikronvariantti (B.1.1.529) on havaittu ensimmäisen kerran marraskuussa 2021 Botswanassa, Etelä-Afrikassa ja Hongkongissa, jossa muunnos todettiin Etelä-Afrikasta tulleella matkustajalla. Muunnos poikkeaa huomattavasti muista koronaviruslinjoista, sillä sen piikkiproteiinissa on havaittu 26–32 mutaatiota.

THL:n mukaan Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut, että omikronmuunnos aiheuttaa merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille.

THL muistuttaa, että epidemiologinen tieto uudesta virusmuunnoksesta on vielä hyvin alustavaa. Tilanne muuttuu todennäköisesti hyvin nopeasti, kun eri maista saadaan uusia tietoja. Variantista tehdään parhaillaan lisätutkimuksia. Tutkimuksissa arvioidaan, leviääkö virusmuunnos muita herkemmin, selvitetään, pystyykö muunnos kiertämään koronarokotteiden ja aiemman koronavirusinfektionantamaa suojaa, kerätään tietoa omikronmuunnoksen aiheuttamasta taudista, ja selvitetään, poikkeako omikronmuunnoksen aiheuttama tauti oireiltaan ja vakavuudeltaan muiden varianttien aiheuttamasta koronataudista. Suomessa tehostetaan muunnosten seuranta mm. rajanäytteissä. Omikronmuunnoshavainnot varmistetaan sekvensoimalla, missä saattaa kestää useita päiviä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on 27.11.2021 antanut ohjauskirjeen tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä matkustajille, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu B.1.1.529- koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiiniin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. Siitä, aiheuttaako uusi virusmuunnos aiempaa enemmän vakavampia tautimuotoja tai lisääkö se menehtymisen riskiä ei vielä tiedetä.

Ohjauskirjeen mukaan sekä EU että WHO:n asiantuntijaryhmä (Technical Advisory Group on SARS-CoV2 Virus Evolution TAG-BE) ovat 26.11.2021 kokouksissaan määritelleet B.1.1.529-virusmuunnoksen huolta aiheuttavaksi muunnokseksi (Variant of Concern). EU-maat ovat 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) yhteisellä päätöksellä ja perustuen Neuvoston suositukseen (Council Recommendation 2020/912) päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen,

rokotussuojan riittämättömyyteen ja epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen.

Epidemiatilanne Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä ja saadut asiantuntija-arviot

Alueet antavat sairaanhoitopiirien johdolla oman kokonaisarvionsa epidemiatilanteesta säännöllisesti. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on ollut 9.11.2021 lähtien koronaepidemian leviämisvaiheessa (15.11.2021 alkaen leviämisalue). Pirkanmaan pandemiaohjausryhmä on 4.1.2022 pidetyssä kokouksessaan todennut sairaanhoitopiirin olevan edelleen leviämisalue ja esittänyt aluehallintovirastolle tartuntatautilain 58- ja 58 g -pykälien mukaisten rajoitusten jatkamista kahden viikon ajalle koko alueelle.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 5.1.2022 laatimassa lausunnossa kuvataan alueen epidemiologinen tilanne ja käytössä olevat toimenpiteet epidemian hallitsemiseksi sekä esitetään sairaanhoitopiirin arvio uusien rajoitusten tarpeesta.

Lausunnon mukaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirin (PSHP) alueella epidemiatilanne on loppusyksyn ja alkutalven aikana jatkuvasti pahentunut. Marraskuun alusta lähtien koronatapausten ilmaantuvuus on johdonmukaisesti noussut. Joulukuun puolivälissä ilmaantuvuuden nousu alkoi taittua, mahdollisesti 2–3 viikkoa aiemmin asetettujen rajoitusten ansiosta. Joulunpyhinä kuitenkin tapausmäärät ja ilmaantuvuudet alkoivat uudelleen nousta entistä jyrkemmin. Joulukuun puolenvälin aikaan alueella todettiin ensimmäiset omikron-tapaukset. On oletettavaa, että jouluna nähty epidemiatilanteen äkillinen huononeminen johtui omikron-muunnoksen nopeasta yleistymisestä alueella, vaikka varmaa osoitusta tästä ei ole sekvensointitulosten

viiveen vuoksi. Ilmaantuvuuksien nousu jatkuu edelleen yhtä voimakkaana ja 14 vuorokauden ilmaantuvuus 4.1.2022 on 966 / 100 000. Myös positiivisten löydösten prosenttiosuus koronanäytteistä on voimakkaassa kasvussa ja on noussut yli 30 %:n. Epidemia on tällä hetkellä laajan väestöleviämisen tilanteessa tai siirtymässä sellaiseen. Tiedot perustuvat Tays:n infektioyksikön epidemiologiseen seurantaan ja Fimlab-laboratoriosta saatuihin näytetietoihin.

Testaamisen viiveet eivät ainakaan pääasiallisen toimijan (Fimlab oy) osalta ole kasvaneet merkittävästi. Tartunnanjäljittämisen osalta viiveet ovat kasvaneet noin 2–3 vuorokauteen. Lisääntyntä tartunnanjäljityksen työtaakkaa on pyritty hallitsemaan automatisoimalla prosessia sekä kohdistamalla karanteenitoimet vain kaikkein suurimman riskin kontakteihin. Painopiste tartunnanjäljityksessä on asetettu sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakkaisiin/potilaisiin sekä näiden henkilökuntaan. Tartunnanjäljityksen yleinen tehokkuus on heikentynyt, viikolla 52 tartunnan lähde selvisi 19 %:ssa ja 4 % tartunnan saaneista oli oireiden alkaessa karanteenissa. Vielä pienempi osa oli ollut karanteenissa koko tartuttavuusaikansa.

12 vuotta täyttäneistä 84,4 % on saanut kaksi rokotusannosta 2.1.2022 mennessä. Kahden annoksen saaneiden osuus ei juurikaan kasva, viikolla 52 nousua oli vain 0,4 %- yksikköä. Kolmannen rokotusannoksen saaneiden osuus 12 vuotta täyttäneestä väestöstä oli 24,3 %, nousua tässä viikolla 52 oli 6,4 %-yksikköä. Selvästikään rokotuskattavuus ei riitä hidastamaan merkittävästi epidemian kiihtymistä alueella. Vakavien tautimuotojen ilmaantuvuuteen se kuitenkin vaikuttanee vähentämällä niitä merkittävästi.

Sairaalahoidon kuormitus kasvoi joulukuun alkupuoliskolla niin, että koronapotilaille jouduttiin avaamaan erillinen kohorttiosasto vuodeosastohoitoisille potilaille. Tämän lisäksi koronapotilaita on hoidettu vaihtelevia määriä infektiosairauksien kahdella vuodeosastoilla, joiden potilaista pahimmillaan valtaosa on ollut koronapotilaita. Tämän johdosta muita infektiopotilaita on jouduttu sijoittamaan sairaalan muille

osastoille, mikä on vaikuttanut infektiopotilaiden hoitoon. Kohorttiosaston henkilökunta on jouduttu siirtämään muista toimipisteistä koronatyöhön ja infekti-osastojen, ensiapu Acutan sekä teho-osaston henkilökuntamääriä on vahvistettu työntekijöiden siirroin. Henkilökuntasiirtojen vuoksi sairaalan kiireetöntä toimintaa on jouduttu mittavasti supistamaan.

Teho-osaston toiminta on kyetty toteuttamaan normaalin teho-osaston puitteissa. Joulukuussa tehohoidossakin oli kuitenkin tilanne, jolloin jouduttiin valmistautumaan lisäpaikkojen avaamiseen muihin tiloihin. Vaikka tehohoitoa tarvitsevat koronapotilaat on pystytty hoitamaan olemassa olevalla teho-osastolla, on tehohoito kuormittunut ajoittain merkittävästi.

Noin joulukuun puolestavälistä lähtien Tays:n kuormitus on pysynyt melko vakaana, eikä resursseja ole toistaiseksi jouduttu suuremmissa määrin siirtämään lisää koronatyöhön. Tilanne ei toisaalta ole helpottanutkaan. Epidemiatilanteen äkillisestä käänteestä merkittävästi huonompaan suuntaan on kulunut vasta alle kaksi viikkoa, joten sairaalakuormitus saattaa jatkossa kääntyä uudelleen nousuun. Jonkinasteinen potilasmäärien nousu on todennäköistä, ainakin vuodeosastohoitojen osalta. Lisäksi laajan väestöleviämisen tilanteessa vakavan uhkan muodostaa henkilökunnan sairauspoissaolojen ja karanteenien mahdollinen voimakaskin lisääntyminen, mikä voisi niin ikään kriisiyttää tilanteen.

Alueen kunnissa PSHP:n johtamaan tartunnanjäljitystoimintaa osallistuminen, rokotustoiminta, asumispalveluyksiköiden tartuntatapaukset ja koulujen tartuntatilanteiden selvittäminen ovat aiheuttanut huomattavaa kuormitusta. Lisäksi on mainittava alueen ainoan maahantulopisteen (Pirkkalan lentoasema) turvallisuustoimien Pirkkalan kunnalle aiheuttama kuormitus.

Sairaanhoitopiirin arvio on, että voimassa olevat tartuntatautilain mukaiset rajoitukset ja annetut suositukset eivät toistaiseksi ole olleet riittäviä pysäyttämään tai

hidastamaankaan epidemian kiihtymistä. Tiukimmat ravintolarajoitukset ovat olleet voimassa vasta niin vähän aikaa, että niiden vaikutusta on liian varhaista arvioida.

Sairaanhoitopiiri pitää lausunnossaan välttämättömänä jatkaa alueellista kokoontumisrajoitusta siten, että sisätiloissa tapahtuvat yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet kielletään kokonaan (ns. nollapäätös) kahden viikon ajaksi. Ulkotiloissa järjestettävien tapahtumien kieltämistä ei pidetä välttämättömänä. Arvion mukaan lukuisia kontakteja ja potentiaalisia tartuntatilanteita sisältävien tapahtumien voimakas rajoittaminen kykenee vähentämään merkittävästi uusien tartuntaketjujen syntymistä ja loiventamaan epidemia-aaltoa. Sairaanhoitopiirin mukaan rajoitukset ovat nykyisessä epidemiatilanteessa välttämättömiä kaikenlaisissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jotka tapahtuvat sisätiloissa. Perusteluna on suurten tartuntamäärien aiheuttama voimakas tartuntapaine, jonka vuoksi ei ole eroteltavissa sellaisia yleisötilaisuuksia tai yleisiä kokouksia, joihin tartuntariskejä ei liittyisi. Tartunnanjäljitys ei omikron-muunnoksen biologisten ominaisuuksien ja tartuntojen suuren määrän vuoksi ole riittävä keino suitsia epidemiaa. Yleisissä kokouksissa ja kokoontumisissa kokoontuu samaan tilaan suuri määrä ihmisiä. Kun koronartunnat leviävät tällä hetkellä laajalti väestössä, on suuri todennäköisyys sille, että osallistujien joukossa on tartuttavassa vaiheessa olevia koronartunnan saaneita. Oireettomien (mutta tartuttavien) tartunnan kantajien todennäköinen yleisyys lisää tätä riskiä, kun henkilö ei itse voi tietää tilanteestaan. Seurauksena voi olla hyvinkin laajoja altistumisia, joista sitten syntyy uusia tartuntaketjuja. Sairaanhoitopiirin mukaan on katsottavissa hyvin todennäköiseksi, että joukkotilaisuuksilla on nykyisenkaltaisessa tilanteessa merkittävä rooli tartuntojen leviämisessä. Nykyisen 58 § tähän asti puutteellinen teho ei sulje pois rajoituksen tehokkuutta, sillä rajoitus on ollut käytössä liian vähän aikaa, jotta sen tehokkuutta voitaisiin luotettavasti arvioida.

Lausunnossa todetaan, että vain pieni osa tällä hetkellä leviävistä tautiryypäistä on jäljitettävissä. Merkittävä osa tautiryypäistä ei väestöleviämisen tilanteessa

todennäköisesti tule esille lainkaan. Sekä tunnistettuihin että tunnistamattomiin ryppäisiin liittyy selvästi merkittävä epidemian leviämisen riski.

Lausunnon mukaan tartuntojen määrä on voimakkaassa kasvussa, ja että omikron-muunnos on ottamassa alueella valtaviruksen aseman tai on sen jo ottanut. Vaikka omikron-tartuntojen kohdalla vakavia tautimuotoja saattaa esiintyä aiempia muunnoksia vähemmän, erittäin tarttuvana se voi aiheuttaa hyvin voimakkaan tartuntapiikin. Siten sairaalahoitoon joutuvien määrä saattaa uhata (ja todennäköisesti uhkaa) terveydenhuollon kantokykyä epidemian huippuvaiheessa, vaikka yksittäisen tapauksen kohdalla vakavan taudin riski olisikin pienempi.

Sairaanhoitopiirin mukaan henkilöiden fyysinen läheisyys toisiinsa ja yhtä aikaa paikalla olevien määrä muodostavat erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle. Tartuntoja tapahtuu erityisesti, jos suunenäsuojuksen käyttö ei ole mahdollista, kuten syötäessä ja juotaessa. Myös laulaminen ja huutaminen muodostavat merkittävän riskin. Todennäköisesti nopeasti valta-aseman ottava omikron-muunnos on hyvin herkästi leviävä, ja se lisää samassa tilassa oleskelevien henkilöiden tartunnan riskiä, jos joukossa on tartunnan kantaja.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on lausunnossaan ja antamissaan täsmennyksissä arvioinut, että seuraavissa tiloissa on erityinen riski merkittävien tartuntaketjujen syntyiselle, ja että päätös on niiden osalta välttämätön:

1. joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat
2. yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
3. tanssipaikat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriinkin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;

4. kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Sairaanhoitopiirin on esittänyt päätöksen kohdistamista sellaisiin tiloihin, joissa harjoitetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen riskiluokituksen mukaista merkittävän tai kohtalaisen riskin toimintaa. Lisäksi muiden mainittujen tilojen osalta sairaanhoitopiiri arvioi, että tiloihin kokoontuu vaihtelevan kokoisia, joskus suuriakin määriä henkilöitä. Nykyisessä epidemiatilanteessa on huomattava riski sille, että mainituissa tiloissa on tartuttavassa vaiheessa olevaa koronatartuntaa sairastavia henkilöitä. Tartuntaketjujen syntymisen riski on ilmeinen. Tartunnan saanut on tartuttava jo kaksi vuorokautta ennen oireiden ilmaantumista tai tartunta voi olla koko ajan oireeton. Sen vuoksi pelkkä oireilevien henkilöiden läsnäolon kieltäminen ei ole riittävällä tavalla toimi. Vaikeassa epidemiatilanteessa on tarpeellista pyrkiä rajoittamaan tartuntariskin sisältäviä kontakteja laajasti niiltä osin kuin ne ovat oikeasuhtaisia koituihin haittoihin nähden.

Sairaanhoitopiiri on lausunnossaan katsonut, että tartuntatautilain 58 g §:n mukainen rajoitus ei olisi välttämätön kuntosalien osalta ja että kuntosalit tulisi jättää päätöksen ulkopuolelle. Sairaanhoitopiirin mukaan se ei ole tartunnanjäilytoiminnassaan havainnut kuntosalien olevan merkittävä tartunnan leviämisympäristö. Voimassa olevan tartuntatautilain 58d § mukainen päätöksen perusteella tilojen haltijan on huolehdittava riittävästä väljyydestä toimitiloissaan. Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin 4 ja 5 kohtien osalta sairaanhoitopiiri on arvioinut, että kyseisten tilojen ottaminen rajoitusten piiriin ei ole välttämätöntä, ja että lasten ja nuorten harrastus- ja virkistystoimintaan tarkoitettut tilat tulisi rajata rajoitustoimien ulkopuolelle.

Sairaanhoitopiirin mukaan mahdollisuuksien mukaan terveydentilan ylläpitämiseksi tarkoitettu erityisryhmien ohjattu kuntouttava toiminta sallittaisiin tiloissa. Jos uimahallit katsotaan rajoituksen piiriin kuuluviksi, ns. erityisuimakortin haltijat voisivat

osallistua niissä kuntouttavaan toimintaan. Samoin uimahallien lapsille ja nuorille tarkoitettua ryhmätoimintaa ehdotetaan mahdollistettavaksi.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja Punkalaitumen kunnan alueella voimassa olevat aluehallintoviraston määräämät rajoitukset ja alueelliset suositukset

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella ovat tätä päätöstä harkittaessa voimassa seuraavat, aluehallintoviraston tartuntatautilain nojalla tekemät päätökset.

LSSAVI/20199/2021 päätös 29.12.2021 koskien Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntia ja Punkalaitumen kuntaa: tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys tilojen käytön edellytyksistä ajalla 1.1.2022–30.1.2022.

LSSAVI/20017/2021 päätös 23.12.2021 koskien Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntia ja Punkalaitumen kuntaa: tartuntatautilain 58 §:n mukainen määräys sisä- ja ulkotiloissa järjestettävien yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä ja tartuntatautilain 58 g §:n mukainen päätös koskien yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen asiakas-, osallistuja- ja odotustilojen sulkemista asiakkailta ja osallistujilta ajalla 25.12.2021–7.1.2022.

Lisäksi alueella on voimassa valtioneuvoston asettamia, ravitsemustoimintaa koskevia rajoituksia ja Pirkanmaan alueellisen pandemiaohjausryhmän päättämiä suosituksia:

Maskin käyttöä suositellaan 12 vuotta täyttäneille

- julkisessa liikenteessä
- yleisissä sisätiloissa, joissa oleskelee paljon ihmisiä lähellä toisiaan
- koronatestiin hakeutuessa sekä vastausta odottaessa, jos on välttämätön syy liikkua kodin ulkopuolella
- työpaikoilla lähityössä oltaessa (työnantaja voi velvoittaa).

Peruskoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa maskin käyttöä suositellaan henkilökunnan lisäksi 4. vuosiluokan ja sitä ylempien luokka-asteiden oppilaille ja opiskelijoille. Oppilaitoksissa pidetään yllä valmius siirtyä väliaikaisesti poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos oppilaitoksen tartuntatilanne sitä vaatii.

Voimassa on laaja etätyösuositus niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista.

Vierailijoiden määrää ja vierailun kestoa lyhytaikaista hoitoa antavilla terveydenhuollon yksiköiden vuodeosastoilla on suositeltu rajattavaksi.

Lapsipotilaiden, kriittisesti sairaiden ja saattohoitopotilaiden kohdalla suositukset ovat lievemmat.

Johtopäätös

Hybridistrategian toimintasuunnitelman oikeudellisen tilannearvion osalta todetaan, että tartuntatautilaki edellyttää viranomaisilta välittömiin toimiin ryhtymistä sen jälkeen, kun tieto torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä on saatu. Viranomaisten toimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää kokonaisvaltaista arvioita, jossa päätöksiä punnitaan epidemiologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten suhteen sekä suhteessa perusoikeuksiin. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetään julkiselle vallalle velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistää väestön terveyttä. Lisäksi julkisen vallan tulee perustuslain 7 §:n mukaisesti turvata oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset ohjaavat rajoitusten laajuutta ja sisältöä. Olennaista ovat vaatimukset rajoitusten hyväksyttävyydestä ja oikeasuhtaisuudesta sekä rajoitusten tarkkarajaisuus, täsmällisyys ja säätäminen lailla siltä osin kuin kyse on vapauksien rajoittamisesta.

Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 §:n ja 58 g §:n mukainen välttämättömyysarvio on kokonaisharkintaa, jossa yksin koronatartuntojen ilmaantuvuusluvulle tai muulle yksittäiselle tekijälle ei voida antaa ratkaisevaa

merkitystä. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä ja rajoitusten suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteiden mukaisia.

Tällä päätöksellä rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin asiantuntija-arvioiden sekä saadun ohjauksen perusteella on välttämätöntä. Sosiaali- ja terveysministeriön 22.12.2021 ja 3.1.2022 antama uusi ohjaus on merkittävästi muuttanut rajoitusten kohdentamisen arviointia. Hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisesti epidemian torjuntatoimet ovat aikaisempaa rajatumpia niin kohteeltaan, sisällöltään, kestoltaan kuin alueeltaan, ja kohdennetaan ja painotetaan rajoitettavan kohteen riskipotentialin mukaisesti. Uuden ohjauksen myötä tarkoituksena on siirtyä aiemmin käytössä olleeseen alueellisesti ja valtakunnallisesti laajempaan rajoitusmahdollisuuteen, jolloin myös suojattavien oikeushyvien painopiste muuttuu. Välttämättömyysharkinnassa on huomioitu myös rajoituksen yhteiskunnalliset vaikutukset ja kansallisen hybridistrategian linjaus, jonka mukaan rajoitustoimenpiteitä toteutetaan vain, mikäli niillä saavutettava kokonaisuhyöty todennäköisesti ylittää niistä aiheutuvat haitat.

Yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista.

Tartuntatautilain 58 §:ssä säädetään yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Sen mukaan edellytyksenä on, että laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tartuntatauti on todettu. Aluehallintovirasto toteaa, että Covid-19-tauti (SARSCoV-2) täyttää kyseisessä pykälässä mainitun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttavan yleisvaarallisen taudin määritelmän tartuntatautiasetuksen 1 § mukaisesti. Aluehallintovirasto toteaa saamansa sairaanhoitopiirin lausunnon perusteella, että yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltäminen sisätiloissa on välttämätöntä Covid-19-taudin leviämisen estämiseksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella.

Covid-19-tauti leviää laajasti sairaanhoitopiirin alueella voimassa olevista rajoituksista ja suositukseen perustuvista toimenpiteistä huolimatta tartuntaryypäissä, joiden jäljittäminen on merkittäväällä tavalla vaikeutunut, ja jotka aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen. Joukkoaltistumisten ja Covid-19-tartuntojen leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään. Siten tartunnan torjuntatoimista huolehtiminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa on välttämätöntä.

Covid-19-taudin arvioidaan vakavalla tavalla vaarantavan terveydenhuollon kantokykyä, koska jo nykytilanteessa sairaanhoitopiirissä on jouduttu Covid-19-tautiin sairastuneiden potilaiden hoidon järjestämiseksi laajasti supistamaan kiireettömän hoidon toteuttamista. Sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan noin joulukuun puolestavälistä lähtien Tays:n kuormitus on pysynyt melko vakaana, mutta epidemia-tilanteen äkillisestä käänteestä merkittävästi huonompaan suuntaan on kulunut alle kaksi viikkoa, ja sairaanhoitopiiri arvioi, että sairaalakuormitus saattaa jatkossa kääntyä uudelleen nousuun. Potilasmäärien nousu on todennäköistä ainakin vuodeosastohoitojen osalta. Lisäksi laajan väestöleviämisen tilanteessa vakavan uhkan muodostaa henkilökunnan sairauspoissaolojen ja karanteenien mahdollinen voimakas lisääntyminen.

12 vuotta täyttäneistä 84,4 % on saanut kaksi rokotusannosta 2.1.2022 mennessä. Viikolla 52 nousua oli vain 0,4 %-yksikköä. Kolmannen rokotusannoksen saaneiden osuus 12 vuotta täyttäneestä väestöstä oli 24,3 %, nousua tässä viikolla 52 oli 6,4 %-yksikköä. Sairaanhoitopiirin mukaan rokotuskattavuus ei riitä hidastamaan merkittävästi epidemian kiihtymistä alueella, mutta arvioi sen vähentävän merkittävästi vakavien tautimuotojen ilmaantuvuutta.

THL:n mukaan Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut, että omikronmuunnos aiheuttaa merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille. Sairaanhoitopiirin lausunnossa todetaan tartuntojen määrän olevan voimakkaassa kasvussa.

Sairaanhoitopiiri arvioi, että omikron-muunnos on ottamassa alueella valtaviruksen aseman tai on sen jo ottanut. Sairaanhoitopiirin arvion mukaan omikron-tartuntojen kohdalla vakavia tautimuotoja saattaa esiintyä aiempia muunnoksia vähemmän, mutta erittäin tarttuvana se voi aiheuttaa hyvin voimakkaan tartuntapiikin. Siten sairaalahoitoon joutuvien määrä todennäköisesti uhkaa terveydenhuollon kantokykyä epidemian huippuvaiheessa, vaikka yksittäisen tapauksen kohdalla vakavan taudin riski olisikin pienempi.

Sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan rajoitukset ovat nykyisessä epidemiatilanteessa välttämättömiä kaikenlaisissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jotka tapahtuvat sisätiloissa. Sairaanhoitopiirin arvion mukaan lukuisia kontakteja ja potentiaalisia tartuntatilanteita sisältävien tapahtumien voimakas rajoittaminen kykenee vähentämään merkittävästi uusien tartuntaketjujen syntymistä ja loiventamaan epidemia-aaltoa.

Voimassa olevat toimenpiteet eivät ole riittäneet turvaamaan alueen terveydenhuollon kantokykyä ja epidemian hallintaa. Siten potilaiden hyvä hoito sekä hoitavan henkilökunnan työkyvyn säilyminen vaarantuvat.

Ottaen huomioon sairaanhoitopiirin antaman asiantuntija-arvion alueensa epidemiologisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä lähitulevaisuudessa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä kieltää kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Päätös kohdistetaan epidemiologiseen ja lääketieteelliseen tietoon perustuen sisätiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin, joihin arvioidaan liittyvän koronatartunnan ja tartuntojen leviämisen riski.

Aluehallintovirasto arvioi saamansa asiantuntijalausunnon perusteella, että päätöksen kohdentamisella yksinomaan kaikkein riskialtteimmiksi arvioituihin kokoontumisiin ei ole riittävä vaikutusta vallitsevassa epidemiologisessa tilanteessa.

Aluehallintoviraston arvion mukaan kokoontumisrajoituksen kohdentaminen määräyksessä mainittuihin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin on tällä hetkellä

välttämätöntä koronaviruksen laajemman leviämisen ehkäisemiseksi, riskiryhmien suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemian aikana on painotettu lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten viimesijaisuutta. Aluehallintovirasto toteaa, että tässä päätöksessä tarkoitetut tilaisuudet, joihin rajoitukset kohdistuvat, ovat pääosin aikuisväestölle suunnattuja. Niissä ei myöskään ole kyse sellaisista lasten arkeen kuuluvista toiminnoista, kuten koulusta ja harrastuksista, joiden turvaaminen on ensisijaisen tärkeää. Aluehallintovirasto toteaa, ettei päätökseen ole perusteltua tehdä ikäryhmäkohtaisia rajauksia, vaan sen voidaan arvioida olevan kokonaisuutena välttämätön ja yhdenvertainen.

Tilojen käyttö

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä Covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, aluehallintovirasto voi velvoittaa kaikkia pykälän 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita päätöksellä, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lausunnosta ilmenee, että Covid-19-epidemian eteneminen ja terveydenhuollon huomattava kuormitus ovat jatkuneet huolimatta tässä päätöksessä aikaisemmin mainituista valtioneuvoston ravintolarajoituksista, tartuntatautilain 58 c §:n velvoitteista ja tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisista rajoituspäätöksistä sekä viranomaisten muista toimenpiteistä huolimatta. Sairaanhoitopiiri on arvioinut, että epidemiologinen tilanne tulee entisestään heikentymään ja sairaalahoidon tarve mahdollisesti kasvamaan.

Sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryypäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan

merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella sekä tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen. Tätä päätöstä tehtäessä on otettu huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Ottaen huomioon edellä mainitun valtakunnallisen epidemiologisen tilanteen sekä sen perusteella annetun valtakunnallisen ohjauksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sairaanhoitopiirin asiantuntijatahoina antamat suositukset sekä sairaanhoitopiirin antaman asiantuntija-arvion alueensa epidemiologisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä lähitulevaisuudessa sekä sairaanhoitopiirin alueella ajankohtaisesti voimassa olevat rajoitukset ja toimenpiteet, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä määrätä päätöksessä mainitut Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Tämä päätös velvoittaa kaikkia tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua liikunta-urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat
- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2003 syntyneiden ja sitä nuorempien henkilöiden ohjattuun harrastustoimintaan. Myös lasten ja nuorten harrastustoimintaa koskee kuitenkin Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella voimassa oleva aluehallintoviraston antama tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys. Lisäksi edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Aluehallintovirasto on päätösharkinnassaan arvioinut mahdollisuutta rajata erityisuimakortin haltijoiden uimaharjoittelu sulkumääräyksen ulkopuolelle. Kyseinen kortti ei kuitenkaan ole aluehallintoviraston käsityksen mukaan käytössä kaikissa kunnissa, eikä sille ole asetettu valtakunnallisia kriteerejä. Aluehallintovirasto ei voi tässä vaiheessa ennen asiassa saatavaa tarkempaa ohjausta pitää rajauksen tekemistä nimenomaan erityisuimakortin haltijoihin yhdenvertaisuusnäkökohdat huomioon ottaen perusteltuna.

Tämä päätös ei koske ammattuurheilemistä eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Aluehallintovirasto voi tehdä tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään kahden viikon ajaksi

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla. Jos epidemiologinen tilanne alueella tai valtakunnallinen arvio rajoitusten tarpeesta olennaisesti muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstään uudestaan jo sen voimassaoloaikana.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 c, 58 d, 58 g, 58 h, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Aluehallintoviraston asiakaspalvelu (ma-pe klo 10-15): p. 0295 016 780. Lisätietoja antaa tarvittaessa lakimies Markus Heinänen puh. 0295 018 450 (vaihde).

ylivohtaja

Marko Pukkinen

lakimies

Markus Heinänen

LIITTEET

Lista kunnista, joiden alueita päätös koskee

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 22.1.2022 saakka. Päätöksen nähtävälle asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivuilla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivuilla.

Tiedoksi

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Punkalaitumen kunta

Alueen ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Sisä-Suomen poliisilaitos

Pirkanmaan ja Keski-Suomen pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksuton

Tämä asiakirja LSSAVI/139/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/139/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Heinänen Markus 07.01.2022 12:57

Ratkaisija Pukkinen Marko 07.01.2022 13:04